

Naš List

Izhaja vsako soboto: ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za ceo leto 5 K. za pol leta K 250. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 11. novembra 1905.

Štev. 45.

Velike demonstracije na Dunaju.

(Poročilo očividca.)

Dunaj, kakor sploh vsa naša država, kaže v zadnjem času revolucionarno lice. Delavei se zbirajo po cele tisoče na cesti, med njimi dijaki, uradniki, trgovci itd. Vse zahteva splošno in enako volilno pravico. V neizmerni Zofijini dvorani so napravili v pretečenem tednu socialisti velikansk shod, na katerem so govorili zastopniki vsega avstrijskega delavstva. Imenom slovenskih organiziranih delavcev je govoril Etbin Kristan iz Ljubljane. Govorili so še zastopniki Čehov, Poljakov, Malorusov in Italjanov.

Ker pa ima v ogromni dvorani prostora komaj 6—7000 ljudi, se je nabralo pred poslopjem več kot še enkrat toliko delavcev, ki niso mogli več v dvorano. Kazalo ni drugega, kakor prirediti tudi na cesti podoben shod, kakor je bil v dvorani.

Po shodu so odkorakali udeleženci v mesto in hoteli pred parlament, ali malo pred cesarsko hišo jim zastavi policija na konjih pot. Ker se ni mogla nepregledna množica, ki jo je bilo toliko, da je moral mirovati ves promet na cesti, dovolj hitro umakniti v stranske ulice, je potegnila policija sablje, zagnali so se konjeniki na neoboroženo ljudstvo in policaji so sekali okrog sebe kakor razbesneli. Nad petdeset ljudi je ranjenih, nekemu visokošoleu iz dunajske tehnike je izbila policija oko.

Na tleh so ležali moški in ženske, policija pa je razsajala tako ljuto nad bežečimi, da niti prvim ukazom, potegniti se nazaj, ni sledila.

Pisatelj teh vrstic je bil sam priča tem dogodkom, kajti komaj 20 korakov pred njim so potegnili policaji svoje deloma ostro brušene sablje. Množica, ki je hotela bežati nazaj, me je podrla na tla, v istem hipu, ko vidim, kako prileti sablja po glavi malo pred menoj stoječega moža. V tem metežu izgubim svoje naočnike, tako da ničesar več ne vidim. Slišim samo še peketanje konj, klice po pomoči in razsrjene glasove množice: psi, krvosenci, zveri . . ., ki so bili namenjeni policiji. Vedel sem, da je dosti ljudi ranjenih, ali koliko, to izvem šele prihodnjega jutra.

Lajoš Košut.

Njegovo življenje in delovanje.

Uvod.

Menda ga ni človeka na svetu, ki bi se upal trditi, da je v naši državi še vse tako, kakor je bilo pred deset ali petnajstimi leti. Občna nezadovoljnost, prikrita ali odkrita, napolnjuje naše narode in habsburška dinastija ima v resnici stališče, tako nerodno in nesrečno, da ga ji ni treba zavidati.

Stremljenje posameznih narodov — katerih ne štejejo v naši monarhiji nič manj kakor ednajst — je postalo, osamosvojiti se na kulturnem in političnem polju, oprostiti se Dunaja t. j. tistega središča, kjer so pletli stoletja in stoletja bič, ki so ga vihteli nad deseterimi različnimi nenemškimi narodi v monarhiji. Med temi narodi je bilo slovanskih sedem, ki okušajo žal še danes posledice pestne pravice.

To so zgodovinska dejstva, katerih ni mogoče utajiti, ali prav tako je tudi resnično, da ne pojde več tako, da ne more več iti tako naprej.

Narodi so se pričeli spominjati vedno bolj svojih pravic, klic po svobodi odmeva tja do soban cesarskega dvora na Dunaju.

Doseči pravice ljudstvu brez boja ne gre. Silna je moč, sezidana na lafetah topov in na bajonetih

Ker sem bil tako ob svoj vid, je naravno, da sem skrbel, priti čim prej iz nevarnega kraja. V stranskih ulicah vidim bežeče množice. Nasproti mi priblizgajo rešilni vozovi.

Obhajali so me čudni čuti in bilo mi je, kakor da moram vsakemu posameznemu, ki jih srečam po samotnih ulicah notranjega mesta, povedati, kaj se je zgodilo, da je napadla policija na konjih neoboroženo ljudstvo, ki se ni moglo dovolj hitro umakniti . . .

Šel sem proti kavarni, kjer sem imel domenjen sestanek z nekim svojim rojakom. V tihi stranski ulici doidem dva častnika. In ne vem, kako to, da me je prijelo, ju ogovoriti. Nista še vedela, da je tekla kri pred dvorom. Eden mi pogleda bliže v obraz, ko mu povem svoje ime. V istem hipu spoznam na našivih, da stoji nadvojvoda pred menoj. „Oprostite, če Vam svojega imena ne imenujem!“ mi je dejal, in jaz mu povem nato v naglici, kaj se je zgodilo. Zmajal je z glavo in mi odgovoril, da to ni mogoče. Vprašal me je po natančnem naslovu . . .

Razočaran sem bil drugega dne, ko čitam po novinah, kako se je policija lagala. Trdila je, da so jo obmetali demonstranti s kamenjem. Res pa je, da ni bilo dobiti tam niti enega kamenčka, ker je ves tlak iz granita! Popolnoma sem prepričan, da je tega prelivanja kriva policija. Pred konjeniki so stale štiri vrste pešcev-policajev drug ob drugem in tega kordona bi ne bilo mogoče prodreti, in tega tudi nihče nameraval ni! Spredej stoječi pa so napravili prostor, da so lahko pridirjali konjeniki nad ljudstvo.

Ogorčenje po mestu nad tem dogodkom je splošno, razen policijskih vladnih organov obsoja vse, da je morala teči po nedolžnem prelita kri.

* * *

Na nedeljo je bila napovedana splošna demonstracija pred parlamentom. 57 m široko in 500 m dolgo cesto, vse stranske ulice in trge zasede velika množica, ki je štela nad 100.000 ljudij, torej toliko kakor je vseh koroških Slovencev z ženami in otroci. Policija je ostala to pot vsa v ozadju, samo v aleji

pušk, veliko strahu vceplja misel na smrt pod kroglijami ali viseti na vrvi, ali silnejša kakor ta moč je ona sila, ki živi in raste s človekom. Vsa ta moč, ki se opira na orožje, je minljiva, ali nesmrtna je ona orjaška moč, ki jo tvori ljudstvo kot skupina, kot masa.

Pravi pa nekje eden izmed najbolj priljubljenih ruskih pisateljev, da tiči v človeku nagon, videti to svobodo in hrepenenje, po kateri žejta ljudstvo, nekako poosebljeno pred seboj. Vojak hoče videti svojega najvišjega zapovednika, ljudstvo poznati svojega voditelja, ki je obljubil, peljati je do svobode.

In eden izmed takih mož, katerega samo ime vzbudi sto in sto prijetnih spominov in misli na svobodo, je — Lajoš Košut. V njem vidi vsak Madjar poosebljen boj za neodvisnost, boj za svobodo, in velik učinek tega imena je izkusila najbolj današnja koalicija na Ogrskem: zagotovila si je s tem svojo zadnjo zmago.

Kar je bilo nekdanj Francozom ime Napoleon, kar je bil Garibaldi Italjanom, Bismarck Nemcem — vse to in še mnogo več je ime Košut Madjarom. Že v značaju njih mongolskega plemena leži pretirano lepoticenje svojih junakov, njih nepopisno oboževanje, in o tem nas prepričavajo današnje legende, ki jih plete priprost kakor omikan Madjar iz spominov na enega svojih prvih boriteljev.

pred dvorom je bilo nekaj eskader, vendar so tudi ti policaji poskakali s konj in čakali tako nadaljnih ukazov. Mobiliziranih je bilo vseh stražnikov, ki so se seveda primerno poskrili, nad poldrug tisoč!

Med demonstranti je bilo največ delavcev, ki so prišli iz vseh delavnic in tovarn. Tolike množice ni zlepa videti, in ta demonstracija za splošno in enako volilno pravico je bila največja, kar jih je še kdaj doživela naša država!

Na raznih krajih so nastopali govorniki, nemški in češki, obč. svetnik Reuman (soc. dem.) je prečital pred parlamentom tudi naslednjo resolucijo, ki je bila sprejeta z velikanskim navdušenjem:

Resolucija slovensko-narodnega dijaštva na Dunaju.

Slovensko narodno-radikalno dijaštvo stoji na stališču splošne in enake volilne pravice.

Z ozirom na to izraža dunajskemu proletariatu, organizovanemu v socialni demokraciji, v tem odkritem in poštenem boju za ta najelementarnejši postulat socialnega, kulturnega in političnega napredka svoje najtoplejše simpatije.

Dunaj, 5. listopada 1905.

Na drogovich pred poslansko zbornico, katerih vrh diči cesarski orel, sta plapolali dve rdeči zastavi. Tu vise navadno črno-rumene (kadar zboruje parlament), torej cesarske, danes pa je plapolala tam zastava svobode in spodaj je zborovalo ljudstvo . . .

Bil je utis v celoti tak, da ga ne izgubi človek nikdar več iz spomina.

Ob dvanajstih so se demonstranti, ki so se vedli ves čas vzorno, mirno razšli v velikih oddelkih vsak v svojo stran.

*

Dunaj čuti in misli zdaj pod utisom demonstracij: prag revolucije. Kaj more ostati ta klic po pravici neslišen tam, kamor je namenjen: cesarju in Gauču?

Ali ne iz legend, ne iz pravljic zajemamo snov, ki nam je podlaga pri našem nadaljnem popisovanju, kajti naše mnenje je, da naj ne piše zgodovine, kdor ne gre na delo s čistim namenom, pisati samo resnico!

I.

Košutov rod. — Slučaj mu pomaga do imena. — Dvorna policijska cenzura. — Litografska preša. — Z roko pisan časopis. Košut zaprt in obtožen veleizdaje.

Ljudevit Košut je bil slovanskega rodu. Porojen pred 103. leti kot sin ubogega severoogrškega kmeta je študiral, ko je dorastel, pravo v Budapešti, in ker je bil izvanredno priden in je napravil vse skušnje z odliko, je dobil takoj po dokončanih študijah službo v glavnem mestu dežele, postal kmalu advokat in naposled fiskal v svojem domačem kraju t. j. pravni zastopnik ondotnih bogatih veleposestnikov. Kot fiskal bogate vdove se je pričel vdeleževati kot njen pooblaščenec najprej komitatskih posvetovanj, kmalu pa je nastopal tudi v ogrskem državnem zboru v imenu kakega odsotnega magnata ali magnatinjevdove.

Tako je imel vedno podrejeno mesto, dokler mu ni pomagal slučajen dogodek, da se je povzpел više, da je postal kar na mah znana oseba.

Na cesarskem prestolu je sedel tedaj Franc II. Vladal je že od leta 1792. Izkusil je silo Napole-

Dunajska univerza zaprta.

Na Dunaju so nastale med slušatelji razne rabuke. Najprej so demonstrirali nemški nacionalni dijaki proti novemu profesorju dunajskega vseučilišča, Čehu Dvořaku. To pa je dalo povod, da se je pričela tudi med dijaki slovanskih narodnosti, dalje med Italjani in židi agitacija za nastop proti zagrizenosti teh nemških buršev, ki ne pomislijo, da ima v Avstriji 9 milijonov Nemcev šest univerz, 6 in pol milijona Čehov pa samo eno, poldrugmilijonsko število Slovencev sploh nobene... Med tem pa je dal profesorski zbor univerzo zapreti za nedoločen čas. V ponedeljek ob osmih zjutraj se je nabralo na rampi univerze in pred njo več sto združenih akademikov (Slovani, Italjani in židje), da protestirajo na ta način proti oholosti in narodni nestrpnosti nemških nacionalcev. Slednji so se zbrali seve kmalu v precejšnjem številu pred poslopjem in skušali združene akademike preriti s prostora na rampi. Vmes je posegala policija, pa brezuspešno. Kmalu pa se podre kos ograje pri rampi in nekaj dijakov in policajev se prevrne iz višine na tlak, vendar so se, ker je visokost rampe zmerna, le lahko ranili. Slednjič se posreči policiji, doseči sporazum med Nemci in med združenimi akademiki: oboji izpraznijo rampo, a prej se mora umakniti policija. Slednja uboga najprej, in dijaki izpolnijo nato svojo obljubo. Združeni akademiki odkorakajo potem po ringu pred parlament, kjer zapojejo na rampi „Hej Slovani“ in francosko republikansko himno marsejezo, odidejo nato pred naučno ministrstvo, kjer glasno demonstrirajo in odtod pridejo na tehniko, ki pa je bila med tem po naročilu rektorata že zaprta. Tu zapoje še enkrat „Hej Slovani“ in eno italjansko in se razidejo nato ogorčeno kričaje nad nemškim šovinizmom. Med demonstranti je bilo tudi mnogo slovenskih visokošolcev. Prihodnjega dne so zasedli Nemci že zgodaj v jutro prostor pred univerzo, oboroženi s palicami, a nikogar ni bilo blizu, da bi dal tem buršem povod za njim tako priljubljeno pretepavanje.

Dunajsko vseučilišče je še vedno zaprto in govori se celo, da je ne otvorijo več pred novim letom, kajti ni dosti upanja, da poleže nemirni duh, ki se je prijel vseh dunajskih visokošolcev. V tem slučaju je izgubljen ves prvi tečaj šolskega leta 1905/6 in dijaki morajo ostati šest mesecev dlje na šolah.

Profesorski senat je izključil iz univerze šest visokošolcev, trem je dal nasvet, naj se odstranijo (consilium abeundi) in dvema poda rektor ukor vpričo celega profesorskega zbora.

Krvavi dogodki v Pragi.

Kakor sploh po celi Avstriji, tako so tudi v Pragi velike demonstracije na dnevnem redu. Tudi tu zahteva ljudstvo pravice. Največja pa, kar jih je videla Praga do zdaj, je bila nedeljska. Do 50.000 delavcev in dijakov se je nabralo na Vaclavovem trgu, ali policija je nastopala tu tako brezobzirno, da ni rabila samo sabel, ampak tudi revolverje.

Zadnja demonstracija v Pragi je veljala dva mrtva. (med temi je eden visokošolec!), težko ranjenih je nad 60, lahko ranjenih med 150 do 200, in nekaj nad 250 je zaprtih. To je končni račun ne-

onovo z vso predhodnico francoske revolucije, in kaj čuda, če je mislil v svojem starokopitstvu, da je najboljši vladar tak, ki ne posluša ljudske volje pri vladnih poslih. Kakor v Avstriji, tako je uvedel tudi na Ogrskem hudo cenzuro in celo Slovenci imamo za spomin iz one dobe prekrasno cvetko nazadnjaštva: prepovedali so tedaj tisk Prešernove pesmi „Nuna in kanarček“, ki jo najdeš danes v vsaki šolski čitanki.

Bridko so se pritoževali ogrski stanovi že leta 1830. nad takim početjem, imenovali so cenzuro največje zlo, s katerim se hoče zadušiti v človeku svobodno izražanje tega, kar čuti in misli. Ali njih pritožbe so bile zaman, vlada je z ureditvijo tega vprašanja vedno odlašala. Časopisi niso smeli poročati n. pr. o sejah v državnem zboru prav ničesar drugzega, kakor samo — dnevni red. Sklenilo se je to in to; zakaj ali kdo je ugovarjal in čemu, tega niso smeli poročati.

Temu vladnemu zatiranju objavljenja političnih dogodkov pa je napravil Košut protiutež s tem, da se je zvezal z Jožefom Orošom, kupila sta litografsko prešo, izdajala poročila o državnem zboru in jih pomnoževala s pomočjo litografiranj. Stala sta na strani opozicije, ki je imela že tedaj precej močna tla na Ogrskem, in popolnoma naravno je, da so bila pisana ta poročila v zelo ruvajočem smislu. Opozicija in ljud-

deljskih krvavih dogodkov v Pragi, kjer je posegla vmes tudi žandarmerija, cesarski lovcu in kavalerija! To je način, s katerim se hoče krotiti ljudi, ki zahtevajo svobode! Vojaštvo v Pragi pomnožujejo, ker se je bati še nadaljnih nemirov.

Visokošolci ne obiskujejo predavanj, ker zahtevajo od vlade, da mora nemudoma odstraniti policijskega prezidenta Krikavo, ki je dal povod k temu klanju, prej ne bo miru. Ob enem so izrazili popolno solidarnost z delavci in so pripravljeni vsak hip stopiti z njimi v štrajk.

Vladi delajo zadnji dogodki v Pragi velike preglavice, kajti nezadovoljnost Čehov z Avstrijo je že tako prišla do skrajnosti in zdaj še ti krvavi boji! Na Češkem, kjer je, kakor znano, tudi dosti anarhistov, se res ni igrati in vlada naj dobro premisli, preden pošlje zopet dragonce nad ljudstvo. Množica je bila zdaj neoborožena, ali kako bo v bodoče, zato je odgovorna samo vlada! Že se čuje grožnja delavcev, da umore vsakega stražnika, ki jim pride pod roke, če se prigodi še enkrat kaj takega, kakor to nedeljo.

Praški advokatje so se posvetovali na navlašč zato sklicanem shodu, o skupni brezplačni akciji v svrhu zastopstva zaprtih.

Gledališča so zaprta, po ulicah stoje policaji in vojaki, in nekateri trdijo celo, da zna biti razglašeno nad Prago vsak hip obsedno stanje.

Dan po teh dogodkih izišle številke „Narodnih Listov“, „Časa“ in „Ljudske pravice“ je vlada zaplenila.

Vseh osmero čeških strank — razen klerikalcev! — je izdalo na naslov ljudstva poseben manifest, v katerem opominjajo k mirnemu demonstriranj za splošno in enako volilno pravico in vsakemu vzdrževanju nasilnih sredstev, kakor poškodovanje tuje lastnine itd. Poleg tega je izdala tudi socialistična stranka še en manifest zase, naslovljen delavstvu. V tem jih svari zlasti pred nekaterimi ščuvanci, ki bi radi krvavih spopadov, češ, da naj delajo edino po tem, kar jim sporoče njih zaupniki. Posebno pa svarijo pred poškodovanjem tuje lasti in zlasti šol in podobnih kulturnih zavodov.

Ali naj mar poteče tudi praška kri zaman?

Deželni zbor kranjski.

V 3. seji dne 4. nov. t. l., ki ji je predsedoval dež. glavar Detela in sta vlado zastopala deželni predsednik Schwarz in okr. glavar Haas, je najprvo poslanec Hribar utemeljeval predlog narodno-napredne stranke glede volilne reforme. K sklepu svojega govora je pozival kat.-narodne poslance, naj glasujejo za nujnost njegovega predloga, na kar so se oglasili, da bodo glasovali vsi.

Na to se oglašil posl. grof Barbo in se v imenu veleposestva izjavi proti splošni in enaki volilni pravici. Priporoča pa novo, četrto kurijo, v kateri naj bi volili oni, ki doslej niso volili v nobeni kuriji. Napada soc. demokracijo in zagovarja veleposestvo, ki bo glasovalo proti nujnosti Hribarjevega predloga.

Besedo dobi posl. dr. Krek, ki se bavi z govorom poslanca Hribarja, in še obširneje s pravico cerkve do obrambe.

stvo se je kajpada za to podjetje zelo navduševalo, Košut in Oroš sta imela odjemalcev, da nista mogla dovolj ustrezati. To pa je vlado prestrašilo in izdala je na lastnika te pomnoževalne priprave opomin, ki pa je oplasil samo Oroša. Razdril je zvezo s Košutom, ta pa je litografiral poročila tudi še naprej, dokler ni prišla vlada in mu — zaplenila prešo.

Zgodilo se je to leta 1833., ko je imel Košut komaj 31 let. Ali to ga ni oplasil. Tiskati pač ni bilo mogoče teh publikacij, zato jih je dal pisati. Zbral je okrog sebe vse polno mladih ljudi, ki so prihajali na zbor, narekoval jim je poročilo in tako je imel kmalu nebroj prepisov, ki jih je razpošiljal na deželo.

Vlado je pričelo resno skrbeti in ni znala, kako bi prišla povzročevalcu vsega tega do živega. Ker je bil on obenem tudi odposlanec k zboru, ga ni mogla zapreti in Košut je opravljal svoje delo nemoten dalje.

Med tem je umrl marca 1835. leta cesar Franc II. S tem pa je obenem izginil strah pred vladarjem, ki je sedel na prestolu celih 43 let. Opozicija je postajala brezobzirnejša in dogajalo se je podobno, kar se zna prigoditi, če zatise naš sedanji vladar svoje oči. Strah pred močjo starega vladarja, ki je delala še marsikomu pomisleke in predsodke, je izginil in to se je pokazalo takoj ob nastopu novega vladarja

Govornik povdarja, da je nedopustno politiška vprašanja spravljati na leco. Zavrača tudi grofa Barbota.

Poslanec dr. Tavčar omenja dogodke v Sori, kjer bi duhovska oblast lahko pogrešila tisto silo z orožniki, ki so povzročili nesrečo, za katero je odgovoren ljubljanski škof. — Nadalje pojasnjuje stališče narodno-napredne stranke v zadevi splošne in enake volilne pravice, odkrito priznavajoč, da je ta pravica smrtni udarec za liberalno stranko.

Govorila sta še posl. dr. Žitnik in posl. grof Barbo. H koncu seje se je razburil poslanec baron Apfaltrern ter s kričanjem hotel dokazati, da veleposestniki niso proti ljudstvu.

Seja se je zaključila ob treh popoldne.

V 4. seji dne 7. t. m. se je razprava o predlogih za splošno in enako volilno pravico končala. Predloga obeh strank sta se odkazala ustavnemu odseku.

Poslanec Luckmann je še govoril proti splošni in enaki volilni pravici. Med drugim se je drznil celo povedati, da so Nemci pomagali dvigniti slovenski jezik in slovensko kulturo (!).

Za tem je posl. dekan Arko govoril o gospodstvu duhovščine, posl. dr. Schweitzer pa je zavračal Luckmanna.

Posl. dr. Šusteršič je grozil veleposestnikom (za kar ga je dež. glavar pokaral), nato pa pozival liberalne poslance, naj opuste svoj boj proti duhovnikom. Ponehal bo potem razpor in „kanzelparagrafa“ ne bo treba. Ponaša se z obstrukcijo, ki jo uganja klerikalna stranka, češ, da ima za to dovolj moči.

Govoril je še posl. Hribar. Potem pa je dež. predsednik Schwarz zavrnil Šusteršičev napad na sodišče v knežaski aferi in koncem seje obširneje odgovarjal na interpelacijo zaradi sorških dogodkov.

V 5. seji dne 8. t. m. predlaga posl. dr. Šusteršič, naj se zapisnik seje (dosedaj je bil en dan slovenski, drugi dan nemški) ne odobri, ampak takoj sestavi v slovenskem jeziku. Na to izjavlja poslanec baron Schwegel, da so nemški zapisniki že stara navada, prigovarja slovenskim poslancem, naj to dobro premislijo, češ, to zna imeti slabe posledice.

Posl. Hribar izjavlja, da bo njegova stranka glasovala za Šusteršičev predlog. — Na predlog posl. dr. Kreka se glasuje po imenih. Vsi slovenski poslanci so glasovali z „da“ in kranjski deželni zbor ima samo slovenski zapisnik.

Konstituiral se je ustavni odsek.

Posl. Hribar utemeljuje nato svoj nujni predlog o zboljšanju učiteljskih plač. Tudi poslanec Šusteršič se izreče za nujnost, za katero so glasovali vsi razen Nemcev.

Na vrsto pride poslanca Pirca nujni predlog za vodovod v Kranju in okolici, ki se je odkazal fin. odseku.

Posl. Mejač je govoril o regulaciji kamniške Bistrice in o vodovodih v kamniškem okraju.

Prihodnja seja je v torek 14. t. m.

Kriza na Ogrskem.

Fejervari — sovražnik Slovanov?

Kakor znano, hoče pridobiti Fejervari oporo v ljudstvu s tem, da obljubi narodom splošno volilno

Ferdinanda, ki je bil kot cesar avstrijski I. tega imena. Kako pa na Ogrskem? Tam so imeli že štiri vladarje tega imena. Državni zbor je pričel razgrajati. Na Dunaju so postali pozorni in v skrbeh zaradi raznih vesti, ki so si jih šepetali nekateri na uho, so sklenili izogniti se tem neprijetnostim s tem, da se je imenoval novi vladar Ferdinand I. kot cesar avstrijski in petega imena kot kralj ogrski in češki.

Ali kakor tudi je bilo nepopisno veselje prvi hip, ko so zaznali to dunajsko popustljivost, opozicija se vendar ni s tem zadovoljila, ampak je stopila korak naprej. Že je imela premoč v državnem zboru in menila je, da je prišel zdaj tisti ugodni trenotek, ko stopi odločneje s svojim pravim namenom na dan: z ločitvijo od cesarstva.

Razširjati te ideje tudi med ljudstvom in jim pridobivati vedno novih privržencev je pomagal opoziciji Košut s svojimi pisanimi publikacijami. Ko pa je bil državni zbor zaključen in je nadaljeval on še vzlje temu z razširjanjem svojih poročil, ki so obsezala vesti o nezadovoljnosti po celi deželi v ostrem revolucionarnem duhu, ga je dala vlada zapreti.

Stanoval je tedaj v budapeštanski okolici ne meneč se za opomine, ki mu jih je pošiljala vlada. Vedel je sicer, da je izgubil s trenotkom, ko je bil zaključen državni zbor, nedotakljivost, ali bal se ni ničesar, ker mu je bilo znano, koliko privržencev in

pravico. Fejervari je imel tudi že priliko, povedati nekoliko, kako si misli svoj program. Ali kaj poročajo ogrski listi? Da je dejal Fejervari, da bo smel voliti le vsak tak, ki zna madjarski. Če je to resnično, ni dovolj, da spominjamo starega generala, da ni to nobena splošna in enaka volilna pravica, ampak treba se je tudi proti takemu človeku, ki ne spoštuje stavka: enaka pravica za enake dolžnosti, krepko v bran postaviti.

Koalicija in Fejervari.

Koalicija je izdala poseben komuniké, v katerem obsoja najostreje ves Fejervarijev program. Ali kako? Pravi, da ni to nobena splošna volilna pravica, če bo smel voliti vsak komaj 24leten (do zdaj je postal človek polnoleten na Ogrskem z 21. leti, v Avstriji pa šele pri 24. letu!), da volilna reforma tudi zato ni enaka, ker je vezana na zahtevo vsakega volilca, naj je večš branja in pisanja... Košutovci so torej proti Fejervarijevi volilni reformi, ker jim je — premalo splošna in enaka! To je hlinjenje, in sami si ne upajo nastopiti s splošnejšo volilno reformo! Gnjllost koalicije je opravičena samo s tem, ker se opira cela stranka le na nekatere republikanske grofe in na predpravice slonečo kliko narodnih šovinistov.

30.000 delavcev na cesti.

V nedeljo je zborovala na velikem peštanskem trgu socialno demokratična stranka. Navzočih je bilo do 30.000 delavcev. Na dnevnem redu je bila točka: „Politični položaj in ruska revolucija“. Po shodu je bila velika demonstracija, katere se je udeležilo nad 20.000 oseb. Izmed demonstrantov je aretirala policija 16 delavcev, ki jih je peljala z na nje namerjenimi samokresi na policijo. To postopanje „konstablerv“ je vzbudilo med občinstvom veliko ogorčenje.

Revolucija na Ruskem.

Splošni položaj.

Kako silna je morala biti razburjenost zadnjega časa na Ruskem, razvidimo najbolj iz tega, da nemiri po deželi niti zdaj še niso ponehali. Kakor je ob takih prilikah obično, tako se je tudi tu zgodilo: med demonstrante in revolucionarje se vsiljujejo delomržeči elementi, ki divjajo in plenijo, da je groza. Še večje zlo pa je dejstvo, da je osrednja vlada z Vitejem na čelu popolnoma brez moči napram lokalnim oblastem, da ni mogoče uradnikov kontrolirati in da so celo ti dostikrat v tajni zvezi z ropajočimi četami. Kakor je čitati v „Ruskih Vjedomostih“, nima vlada niti pri vojaških četah več nobenega ugleda. Oficirji počno, kar se jim ljubi, vojakom ukažejo streljati na ljudstvo, ne da bi jih pozval zato kdo na odgovor. V Rusiji je sicer zmagala revolucija, ali na njeno mesto je stopila, dokler se ne poleže občna razburjenost, anarhija, brezvladje. Iz Ode se prihajajo grozne vesti o pobojih židov. Nižje ljudstvo je napadlo z nebrzdano strastjo vse javne prodajalne židov in jim vse pobralo; kdor se je branil, je izdihnil pod groznimi mukami, iztaknili so jim oči itd. V sami Odesi je nad 400 mrtvih, nad 10.000 jih je ranjenih. Podobna klanja so tudi po drugih mestih, kjer prebivajo židje; tam pa, kjer ni židov, tam igravajo lokalne oblasti ljudstvo proti inteligenci. Tako je raztrgala taka nahujšana četa v Moskvi

zaveznikov si je že pridobil med tem s svojim pisanjem. Vlada je poslala nanj cel vojaški oddelek, ki je odvedel Košuta od dela v ječo.

In pokazalo se je, da je imel Košut prav. Komaj se je zaznala vest, ki se je razširjala bliskovito, da je zaprt, je nastala v vseh komitatih velika razburjenost in okrajne reprezentacije (ki so bile nekoliko podobna uredba kakor so naši sedanji deželni zbori) niso razpravljale o drugem, kakor o kršenju govorniške svobode. Vsi pogovori v javnih korporacijah so se sukali o zadnjem dogodku. Košuta so smatrali mučenikom za sveto stvar, opozicija pa je pridobila s tem vedno trdneja tla med ljudstvom. Povdarjala je, kako krivično je, zasledovati koga zaradi tega, ker je govoril pred tedni in meseci, ker se vendar ne da nikjer dokazati, da je govoril ravno tako in ne kako drugače, peštanski komitat pa je celo dejal, da ni mogoče obsojati in preganjati koga zaradi veleizdaje, če je ravno kaj tacega govoril, ako niso sledila temu dejanja. Le kdor se je pregrešil tudi z dejanji, se lahko postavi pred sodišče in se ga obtoži zaradi izdaje, nikakor pa ne, če je povedal le svoje misli.

(Dalje prih.)

nekega študenta na drobne kosce, tolpa, ki jo je baš mestni glavar prijazno ogovarjal, je prijela nekega družega dijaka in ga vrgla v vodo, in ko se je skušal rešiti s plavanjem, so ga pobili s kamenjem. Vite sam je brzojavil v Ameriko, da je brez moči proti tem grozovitim napadom podivjanih tolp na izobražence, žide in delavce. Kajti tudi delavci so trn v peti takim ropajočim četam, ker se jim postavijo v bran, kjer je le mogoče in jim tako preprečijo rop in požig.

In kaj nas uči to? Da je treba današnji sistem v Rusiji, ki ne more niti svojih reform izvesti, ki je brez vsake moči proti takim grozotam, odstraniti.

Iz Kavkaza.

Uradna petrograjska poročila javljajo, da je tudi anarhija v Kavkazu strašna. V Kutajskem okrožju blizu perzijske meje je vrgel nekdo med kozake bombe, ki so se razletele in razmesarile več vojakov in konj. Tudi šef kutajske kresije, sodnik in njegova žena so padli kot žrtve bomb. V okolici Batuma je razrušena vsa železniška proga in mostovi, tako da je promet onemogočen. Gruzinci (kavkaško pleme, ki slovi zlasti po svojih krasnih ženah) se spoprijemajo z vojaškimi četami, ki so Gruzincu nekaj, kar on najbolj mrzi. Zato je sklenil shod, sklican v batumskem gledišču, od namestnika, naj zapove četam, da se umaknejo iz Gruzije, ker drugače ni pričakovati miru. V Tiflizu so napravili reakcionarci slovesen obhod po mestu in nosili v sprevedu carjeve podobe. Revolucionarji pa so jih napadli s samokresi in bombami. Vojaštvo je oddalo več salv, tako da je mrtvih — po uradnem poročilu — deset, število ranjencev je okrog petdeset. Podoben spreved so napravili nazadnjaški in mohamedanski delavci v Bakú. Na nje so streljali Armenci in jih obmetavali z bombami. Razjarjeni delavci so napadli potem hiše Armencev in jih zažgali, tako da jih je pogorelo okrog 20. Vojaštvo straži tuja poslaništva in javna poslopja.

Avtonomija Poljske in Finlandije.

Oglasili so se tudi Poljaki in Finci, močneje kot kdaj prej, in zahtevajo narodno samostojnost. Polska narodna stranka zahteva popolno avtonomijo z lastnim deželnim zborom v Varšavi. Po velikem ljudskem shodu v Kaližu je razobesilo ljudstvo iz stolpa Jožefove cerkve narodno zastavo s polskim grbom. Trobentači so trobili iz stolpa polsko narodno himno. V Finlandiji je v prid narodni samostojnosti proklamiran splošen štrajk. Odbor stavkujočih posluje v Helsingforzu, mestu, ki leži ob finskem zalivu. Vojaki so odložili na ukaz stavkujočih orožje in se izprehajajo neoboroženi po mestu.

Ko so prišla ta poročila k carju, je izdal ta poseben reformni manifest, s katerim zagotavlja Fincem popolno svobodo, svoj deželni zbor, svobodo tiska in govora. Takoj po razglasitvi tega ukaza je objavil odbor stavkujočih, da je pričeti zopet z delom in da je prvi pogoj za izvedbo reform: mir.

Slovaška.

(Kako se godi Slovakom.) Slovaki na Ogrskem so menda v celi monarhiji najbolj tlačeni narod. Vseh je skoro do tri milijone (po uradnem štetju sicer samo 2.020.000), plačujejo tudi davke in služijo v vojski, a ogrska vlada jim ne da nobenih pravic, ker jih sploh kot narod ne pripozna. Te dni so hoteli napraviti Slovaki iz turskega sv. Martina — torej sredi svoje domovine — velik shod, a oblast ga jim je prepovedala, ker so položili objavo na oblast samo v — slovaškem, svojem materinskem jeziku.

Hrvatska.

(Poslanec z 31 glasovi.) Na Hrvatskem, kjer ima volilno pravico komaj vsak petdeseteri Hrvat — na 50.000 volilcev 80 poslancev! — se prigodi tudi, da dobi en poslanec komaj 31 glasov. Tak je tudi justični šef dr. Marjanović, ki je prodril v nadomestnih volitvah za hrvatski deželni zbor proti Starčevićancu kanoniku Kanjugi, ki je dobil 23 glasov. Na volišče samo četvorice volilcev ni bilo. Torej ljudski zastopnik, ki bi dobil v najboljšem slučaju jedva 58 glasov!

Bosna - Hercegovina.

(Preganjanje Srbov.) Srbe v Bosni silno zatirajo, pokazati se ne smejo niti nikjer s svojo narodno zastavo. Vendar tudi med zatiranimi Srbi ni sloge in kjer ni sloge, tudi moči za odpor ni. Dosedaj so imeli bosanski Srbi svoj sarajevski časopis „Srpska Riječ“, ali dosti jih je postalo z njim nezadovoljnih in njegov bivši urednik Vinko Grdjić snuje v Mostaru nov srbski list „Otažbina“ (= „Domovina“).

(Nemci v Bosni.) Nemci morajo imeti za nekatere stvari poseben talent. Tako kakor se zna

vgnezditi v povsem nenemške dežele — kakor je to Bosna in sploh ves Balkan — German, tega ne prekosijo niti židje. Komaj je okupirala Avstrija Bosno in Hercegovino pred 27 leti, že se je usula v deželo cela karavana Nemcev, ki seveda še vedno narašča. Da si polniho spričo neukosti Bošnjakov — in bili to Srbi ali Hrvatje — svoje žepe, tega ni treba naglašati še posebej. Oni so tudi, ki sčujejo Hrvatne na Srbe in obratno, kajti le tako morejo ribariti v kalnem. Saj piše neki Bošnjak: „Hej sinko, odkad je došao Švaba medju nas, došlo je i sve zlo s njim.“ Nemci v Sarajevu so si ustanovili tudi svoje pevsko društvo, ki jim služi kot podlaga za vse nadaljne ponemčevanje v deželah, ki niso še njihne. Tako delajo tudi na Slovenskem. V sarajevsko nemško pevsko društvo plačuje vsak član po eno krono, in ker je teh nad 200, pride tudi toliko kron v blagajno, ki se porabijo le v nadaljno germanizacijo. — Ali nas ne opominja tako delo Nemcev, da imamo pri njih dobro šolo in da nam ne pomaga golo zabavljanje na njih organizacije, ampak da bi morali tudi mi kaj storiti, seveda ne z besedami, ampak z neprestanim delom.

Nemška Poljska.

(Prodaja zemljišča Nemcem.) Nekdanja polska kraljevina je razcepljena danes v tri dele: enega ima Rusija, enega Avstrija in enega Nemčija. Znano je iz časopisov, kako silno se napenjajo Nemci pod vodstvom svojega duševno obmejenega vladarja (vsak šovinist je duševno obmejen!), da bi germanizirali Poljake, ki žive v njih Prusiji. Polovico današnjih Prusov in Berolincev tako ni družega, kakor ponemčeni Poljaki. Nemška država izkazuje celo v svojem proračunu vsako leto več milijonov v svrhu germanizacije Poljakov. Osnovali so celo posebna društva, katerih namen je, pokupiti zemljišča Poljakov in jih izročiti potem nemškemu kmetu. Zadnje dni pa so izdali nekateri polski plemenitaši in veleposestniki poseben oklic na ljudstvo, v katerem obsojajo najstrožje tiste Poljake, ki se dajo pregovoriti in prodado svojo zemljo Nemcu.

Srbija.

(Belgradsko gledišče.) V Belgradu vprizore te dni žaloigro Ivana kneza Vojnovića z naslovom „Majka devetero Jugovića“. Snov je vzeta iz srbske zgodovine in kakor je mnenje tistih, ki so čitali igro še v rokopisu, eno najlepših del znanega književnika kneza Vojnovića.

(„Avtonomna Makedonija“) je naslov listu, ki je pričel izhajati te dni v Belgradu. Ureja ga Hadži Tašković. Program lista je „ideja o avtonomiji Makedonije pod garancijo velevlasti in malih balkanskih držav.“

(Lani skozi vrata — letos red sv. Save.) Da je odlikovanje na tujih dvorih ponajvečkrat le zgolj formalnost, dokazuje tudi sledeče: Srbski kralj je odlikoval o priliki otvoritve srbskega vseučilišča v Belgradu tudi madžaronskega poslanca iz Hrvatske, starega Popovića-Vackoga, ki so ga izzvižgali hrvatski akademiki na lanskem jugoslovanskem kongresu v Belgradu in ga vrgli iz gostilne kot izdajalec domovine, letos pa je prejel ravno isti človek kraljevo odlikovanje. K temu piše zagrebški „Srbo-bran“: „da bi srpski kralj mogao malo bolje pripaziti, komu daje odlikovanje.“ Seve zadene tu v prvi vrsti odgovornost njegove svetovalce.

Norvegija.

(Samostojnost države.) Švedi in Norvežani (kakor smo že opetovano poročali) so imeli skupno svojega starega kralja. Ali Norvežani so uvideli, da imajo od tega kralja le škodo, zato so ga odstavili. To pa je dalo seve povod večjim homatijam, ki so se rešile srečno in mirno šele pred nekaterimi tedni. Norvegija je zdaj samostojna država in to samostojnost ji je pripoznala izmed evropskih vlasti najprej Nemčija. Norvegija, ki dobi za novega vladarja danskega princa Karola, če ga izvoli ljudstvo, je imenovala tudi že poslaništva in sicer po enega v London, v Pariz, v Petrograd in v Berlin.

Amerika.

(Za tiste, ki hočejo v Ameriko.) Komisar njujorskega oddelka za priseljence je odredil, da se morajo od zdaj naprej tudi oni potniki, ki se vozijo v prvi in drugi kajuti, prav tako strogo zdravniški preiskati, kakor se je storilo to do zdaj s priseljenci, ki so se vozili v medkrovu. Severoamerikanske Združene države so uvedle namreč v svojih lukah strogo kontrolo za tuje priseljence in kdor ni popolnoma zdrav in čil, mora nemudoma nazaj v domovino.

Slovinci, čitajte! Učite se! Nova stranka — novo ljudstvo.

Naš urednik je dobil s Štajerskega sledeče pismo:

Dragi urednik!

Ne zamerite, da izpuščam „gospoda“; ne gre mi iz peresa, ker se mi zdi, da bi se pregrešil s to bedasto buržoarno ceremonijalnostjo proti veliki simpatiji, s katero me je navdal takoj Vaš prvi nastop v naši tako žalostni javnosti.

Že davno sem se namenil Vam pisati, toda vedno sem odlagal, ker, da Vam resnico povem, v istini nisem vedel, kaj bi Vam prav za prav pisal. Mi živimo tukaj tako „fern von Madrid“, da bi ne imeli naši lokalni dogodki, kolikor se sploh da o takih govoriti, ne za Vas, ne za „Naš List“ nikaškega interesa.

Da Vam pa nisem pisal kaj splošno političnega ali gospodarskega, za to imam vzrok, ki me zmiraj spominja na epizodo iz Turgenjevega „Nova“. Pri pojedini, ki jo priredi kapitan Goluškin svojim znancom, vsklikne sluga Vasjka nenadoma: „Što za djabal takoj progimnazija?“ (Pomen: Kakšen vrag pa je to? Op. ured.) Jaz sicer vem, kaj je progimnazija, a mnogokrat sem se že vprašal: Kaj za vruga je to, „Nova stranka“?

Pobijanje klerikalne in liberalne je sicer jako bogudopadljiv čin, a vendar je samo nekaj negativnega. Avtonomija, ki jo zahtevate za Slovence, bila bi, kakor stoje sedaj razmere, samo pozlačena lupina z jako piškavim jedrom, kar mi boste radi pritrčili Vi, ki tako dobro poznate naše ljube Slovence. Naša inteligenca, Bog mi odpusti greh, da zlorabljam to besedo, je egoistična in gnijla do mozga in naše ljudstvo — živina. Neumna živina, ne iz lastne krivde, ampak ker so mu njegovi voditelji in prvaki zabranili razvoj iz živalstva do človeštva. Prosim Vas, kaj Vam hasni, pokriti tega nevoljaša s svilnato obleko narodne avtonomije? Polijte gnojišče s patchoulajem,* in smrdelo bo še bolj. —

Treba nam je ne le „Nove stranke“, ampak tudi „novega ljudstva“. Ljudstvo pa hoče v prvi vrsti biti sito; če hočete torej široke mase ljudstva pridobiti za svoje ideje, Vam je treba najprej preciznega gospodarskega programa. Samo s poudarjanjem, da morata biti Trst in Adrija slovenska, ne zrabite niti enega seljaka k sebi. Če pa stopimo z določnimi gospodarskimi terjatvami na dan, smo se morali že odločiti, na koga se hočemo naslanjati, na malomeščane — buržoazije itak nimamo — kmete ali delavce, kajti vse sloje stlačiti pod en gospodarski klobuk, je v današnji razredni družbi nemogoče. Ta odločitev je pogoj, brez katerega ni moči sestaviti gospodarskega programa.

Dovolite mi, da Vam označim z nekaterimi besedami svoje mnenje o tej stvari. — Delavce, oziroma proletarijat v najširšem pomenu besede, prepustimo lahko ravnodušno socialni demokraciji. Ostane nam torej še malomeščanstvo in kmetje. Če pa pomislimo, da malomeščani pri nas ranžirajo v pretežni večini med poljedelce, trebalo nam bode torej agrarnega programa. Seveda mora biti vsebina tega programa pri nas Slovincih povsem druga, nego je n. pr. pri Čehih ali Nemcih, kjer niso agrarci ničesar družega, nego topoumna garda veleposestnikov. Nam bi morali služiti v izgled kmetje na Danskem, ki so si v kratkih letih s svojimi lastnimi močmi pripravili pravi kmečki raj.

Trebalo bi nam pametnega, razsodnega človeka, ki bi prepotoval Dansko in bi se temeljito seznanil s tamošnjimi gospodarskimi razmerami in uredbami, katerim podlaga so mogočno razvite produktive in prodajalne zadruga. Še le na podlagi teh študij bi bilo mogoče izdelati podrobni agrarni program, ki bi nam bil kažipot k gospodarskemu blagostanju naših kmetov, t. j. jedra slovenskega naroda. —

A zraven tega bi imela „Nova stranka“ še drugo, nič manj tehtno nalogo: Slovincem pripomoči do lastne industrije. Kako pridemo do nje? Mnogo se je že o tem pisalo in govorilo, toda kakega konkretnega predloga še vsaj jaz nisem slišal od nobene strani.

Meni se zdi, da pelje za nas Slovence samo ena edina pot do lastne industrije, in to bi bila sledeča: Prvo, česar je treba, je organizovanje slovenskih trgovcev v eni veliki nakupovalni zadrugi (Einkaufsgenossenschaft). Taka zadruga bi nakupovala lahko mnogo ceneje in boljše, nego more to posamezni trgovci, in že vsled tega je taka zadruga v gmotnem interesu naših trgovcev. Toda to še ni

* Patchouli (izg. pačuli) je fina močna dišava, ki jo dobe iz soka rastline pačoli.

glavna naloga zadruga. Če bi bili enkrat naši trgovci organizovani na tej podlagi, storil bi se korak naprej.

Iz svojih knjig vidi zadruga, da porabijo Slovinci na leto recimo za 2 milijona kron sladkorja; to je povprečna količina sladkorja, ki je zagotovljena za vsako leto. Zakaj bi si sedaj zadruga ne osnovala lastne tovarne za sladkor? Stori to lahko brez vsakega rizika, ker vé, kako veliko potrebuje tovarna, koliko mora na leto proizvajati in ima svoje odjemalce zagotovljene. — Kar velja za sladkor, velja tudi za vse druge industrialne izdelke. Postavimo na noge organizacijo trgovcev in Slovinci imamo v najkrajšem času svojo industrijo. To je po mojem mnenju edini pot do nje; kdor pozna boljšega, naj se oglasi.

Še nekaj. Tudi kar se tiče kolonijalnega* blaga, se potom zadruga lahko emancipiramo od tujcev. Kdo more zadrugi n. pr. zabraniti, da si ustanovi svoje lastne plantaže; in lastno naše brodovje nam bode privražalo njih pridelke in — toda dovolj, nočem delati konkurence prijatelju Bebelu v zadevi „države bodočnosti“. —

Da pa ne mislite, da je taka „Einkaufsgenossenschaft“ utopija**, naj omenim, da so si konsumna društva na Nemškem že pred par leti osnovala tako zadrugo D. G. E. G. (Deutsche Groß-Einkaufsgenossenschaft) in da je znašal njen obrat l. 1904 nad 800 milijonov mark. In ravno sedaj stavi zadruga blizu Hamburga svojo prvo lastno tovarno za milo. Zadruga je dolgo odlagala to emancipacijo od privatne industrije, češ, da nima dovolj denarja za tako veliko podjetje. A kaj se je zgodilo, ko je stopila zadruga s svojo idejo na dan? Obrezani in krščeni kapitalisti so jo kar obsuli z denarjem, pojavil se je pravi embarras de richesse***, ker so hitro izvovali, da ne riskujejo pri takem podjetju ničesar. Pri nas bi bilo enako.

Tako si predstavljam jaz delovanje „Nove stranke“ na gospodarskem polju. Če morete kako idejo porabiti zase, me bo veselilo. Kar se mojih političnih nazorov tiče, Vam jih ob priliki razodenem, če bi Vas zanimalo.

Zanimalo me bi, slišati kaj o „Novi stranki“ in njenem stremljenju.

Pozdravljam Vas prijateljsko ter sem z neomejenim velespoštovanjem itd.

Kaj smo mogli storiti boljšega, kakor priobčiti pismo v celoti? Javna tribuna smo, kjer pove lahko vsak svoje mnenje brez ozira na kako obstoječih strank. Vsaki vpoštevanja vredni stvari smo dali prostor v listu — in potem naj bi izključili te tako odkritosrčne besede? Ured.

* Prekmorskega; ** prazne sanje; *** gnječa bogastva. Opombe ured.

Koroško.

Na naslov „Mirovega“ člankarja.

Razmere pri nas na Koroškem so strašne. Človek, ki čita uvodnik v predzadnjem „Miru“, mora priti do spoznanja, da hočejo delati pri nas politiko taki ljudje, ki z vsako besedo naši stvari le škodujejo. Način, s katerim se stavlja takozvana „vernost“ v ospredje vsakemu našemu političnemu gibanju, ne zasluži le naše najstrožje obsodbe, ampak tudi, da se mu postavimo z vso silo v bran in odpremo ljudstvu oči, da vera ni politika, in politika ni vera. Kristus je tako učil, in njegov služabnik ne sme pozabiti, da ni učenec nad učiteljem. Politika se bori za kraljestvo t. j. za razmere tega sveta, bori se za državnopravna vprašanja, za šole, za osamosvojitve naroda in pri tem vendar nima vera ničesar opraviti. Oglejmo si samo nekaj besed imenovanega uvodnika, ki bi rad nekaj svetoval za „v bodoče“. Tam stoji napisano: „Politično postopanje Nemcev je kaj odločno in brezobzirno. Vsled takih verskih razmer noben duhovnik na dotičnih župnijah ne ostane rad delj časa.“ Mešavanje pojmov „političen“ in „verski“ na tak način nas upravičuje za nasvet neznanemu pisatelju, naj za božjo voljo nikdar več ne poskusi zapisati kake slovenske besede za političen list, kajti ne le, da razkrinka pred nami svojo popolno politično neznanje, ampak s tem tudi našemu slovenskemu pokretu na Koroškem nepopisno škoduje. In malo dalje se izkaže zopet, kako silno majhen političen obzor ima: „Kdor misli, da bo list našim ljudem ugajal, ne da bi naglašal katoliško, versko stran, ta našega Slovence ne pozna.“ Oprostite, neznan gospod, ali morete dokazati na katerikoli način, da svoje ljudstvo res poznate? Dokler tega ne dokazete, toliko časa smo prisiljeni biti trdno prepričani, da ste si Vi to le izmislili. Pomislite vendar

malo globlje, zamislite se v dušeslovje slovenskega naroda, in kaj dobite? Da ni naš narod sam nikdar zahteval tega, kar pišete Vi, ampak da je bil pripravljen preleteti tudi najpriprostejši kmet svojo kri za narodnost, če je to razumel in če se ga ni begalo pri tem vprašanju s stvarmi, ki jih želite Vi. Kaj mislite, da je procvitalo luteranstvo zaradi vere same ali pa zaradi Martina Lutra, ki ga nikdar noben slovenski kmet niti videl ni, ali pa je procvitalo tako bujno baš zaradi tega, ker je videl priprosti seljak kakor gospod najprej, da pride njegova narodnost do veljave. Vsak lajik je moral vendar prej opaziti zunanje trenutke, ki so ga vabili k sebi in to — torej narodnost je bila sredstvo! — je pridobivalo šele ljudstvo za novo vero, nikakor pa ne globina tedanje nove struje!

Ne mislite pa, da je pisatelj teh vrstic (ki se mu zdi, da je prav tako upravičen — morda bolj — trditi, da pozna naše ljudstvo prav dobro) nasprotnik Vašega delovanja za vero, ali gospod, položite roko na srce in pomislite: da gre vera v cerkev, politika v javno življenje. Prav kakor bi bil neodpusten greh, spravljati politična vprašanja v versko delovanje, prav tako se upremo s skrajno silo nameri, spravljati vero v politiko. Jaz sam pripadam rimskokatoliški veri in če bi vstal kdo med nami Korošci in bi dejal: „proč z vero, mi je ne potrebujemo“ — prvi bi bil jaz, ki bi stopil na prste takemu „prostomislec“ — Ko bi se zavedali tudi taki, kako nesmiseln je njih nastop! Ali naj Vam povem v dokaz temu, kako obsojam znanega pisatelja knjige „Kraft und Stoff“, Ljudevit Büchnerja? Vem, da veste tudi Vi, kako silno nazadnjašk je znal biti ta — propovednik svobodomislecev!

Prav zaradi tega pa, ker spoštujem in pripoznam vero, hočem nastopiti proti vsem tistim, ki se odvrtaajo od Kristovih besed. In prav iz tega vzroka nastopam danes proti uvodniku „Mira“ z dne 28. oktobra s popolnim svojim prepričanjem: če se hoče uvesti to in izvajati, kar priporoča neznan pisatelj, potem imamo na Koroškem prav tak grd in ostuden boj, kakor recimo na Kranjskem. Gospodje, ali nastopa kdo izmed lajikov proti veri? Samo imenujte ga! Toliko časa pa nimate nobene pravice, terjati od javnosti, naj vzame vero v zaščit, naj jo varuje celo na prvem mestu. Ali spada vera na prvo ali drugo mesto, pripraviti se o tem, bi bilo res znamenje naše največje obmejenosti; kajti vera je duševna stvar, notranja, torej zavzema tu vsa mesta, prvega do zadnjega in nima s političnim delovanjem — kar ima namen, skrbeti samo za posvetna vprašanja — nobenega stika. Duhovnik naj vzgaja svoje ljudstvo v cerkvi k poštenju in ljubezni do svojega bližnjega. Zunaj cerkve naj daje s svojim življenjem dober vzgled sovaščanom. Tam pa, kjer nimajo vera nobene opravila, kjer odločajo samo zunanji momenti — tam naj pusti stvari, ki ne spadajo sem, v miru.

Dovolim si še nekaj vprašanj. Uvodnik piše med drugim: „V slovenski Zili n. pr. je ples na ples v vsaki vasi, v vsaki gostilni. Ljudstvo se izpridi, nraštveno propada, gospodarski obuboža. Tu je dela za narod polne roke.“ Zakaj nam ni povedal pisatelj, kako si to delo misli. Vsak, ki kaj piše, si mora biti vendar na čistem v tem, kar piše. Tako morate povedati tudi Vi, kako hočete nastopiti proti izpridenju in obubožanju ljudstva. Če svetuje pisatelj, namomestiti alkohol s pijačo brez tega strupa, je gotovo zelo hvalevredno in dalekosežno delo, ali mi vemo, da pomaga k taki agitaciji — ki bi jo seve vsak razumen človek podpiral — še največ dober vzgled. Če si ne upa pisatelj zavzeti odločnega stališča v vprašanju: ali učitelji ali redovnice, in pravi „da se mora čudno dozdevati, da so baje nekateri ljudje pripravljani nas podpirati, če bi vzeli na svoje šole — učitelje in ne redovnic“, naj mu pove tu človek, na katerega tudi pisatelj morda misli, da sem odločno za učitelje, vse redovnice po slovenskih šolah je namomestiti s slovenskimi učitelji. Zakaj? Zaradi verskega vprašanja? Niti v sanjah nam ne pride na misel. Ali mi zahtevamo mesto redovnic učitelje zaradi tega, ker vemo, v kako narodno oporo nam je vsak tak, ker dobimo z vsakim učiteljem človeka, ki lahko javno in najuspešneje nastopa na političnem polju za svoj narod. Mi na Koroškem smo se učili spoznavati pri svojih narodnih nasprotnikih, kaj jim je učitelj pri njih narodnem delu, in zato zahtevamo tudi mi takih sil! Ne polagoma, ampak nemudoma bi bilo treba tu izprememb in ne še premišljevat in ugibati, ali bi bilo vendarle res dobro, dati Bogu, kar je božjega in cesarju, kar je cesarjevega!

Prvič pišem danes o razmerah na Koroškem, nekako izvabil me je zadnji „Mir“ in sklenil sem, služiti zdaj tudi s peresom naši stvari! Korošec.

Primorsko.

„Zavod sv. Nikolaja“ za brezposelne služkinje v Trstu. Dne 22. oktobra se je vršil v zavodu izvanreden občni zbor s temle dnevnim redom: 1. Volitev odbora in 2. slučajnosti. Zborovanja se je udeležilo izvanredno veliko zborovalk, narodnih dam in deklet. V odbor so bile soglasno izvoljene sledeče gospe in gospice: Karla Ponikvarjeva, predsednica; Roža dr. Gregorinova, podpredsednica; Olga Sancin in Marija Kovač, tajnici; Marija Žitnik, voditeljica notranje uprave in Lucija Šere, namestnica; Rezika Gruden in Tončka Čarga, pregledovalki računov; č. g. I. U. Budin, duhovni voditelj. Odbornice: Ema Bartelj, Franica Batista, Kunigunda Blatnik, Katinka Cotič, Marija Čarga, Marica Forcesin, Mará in Lota Gregorič, Jelislava Gulič, Maša Grom, Antonija Grahli, Marija Istinič, Angela Jan, Katinka Jugović, Uršika Kern, Milka Mankoč, Ivanka Mrakuša, Ana Mišič, Antonija Pendelak, Nežika Reselj, Nežika Reven, Zinka dr. Rybačeva, Lojzka Štoka, Marija Sancin, Amalija Vidmar in Karolina Zadnik. Na predlog č. g. I. U. Budina se je sklenilo ustanoviti „Čebelico hranilnico“, da donšajo dekleta po stotinkah, kar so prihranile, a vsa ta svota se naloži v Tržaško hranilnico in posojilnico. Tudi ta predlog je enoglasno sprejet z navdušenjem. Da je bila „Čebelica“ potrebna, znači že to, da so dekleta tekom 9. dni prinesla 257 K 90 st., koje se je naložilo v hranilnici. Novci so tu gotovi, če dekle izgubi tudi knjižico, lahko prejme svoj uložek, za jamstvo je odgovoren sam zavod sv. Nikolaja. Tedaj dekleta, le pridno nosite in hranite, da bode „Čebelica“ res polna pridnih nosilk, pa tudi stotakov. Ni treba naštevati, kakega velikega pomena je zavod za uboga dekleta v tem velikem, a tudi pokvarjenem mestu, kot je Trst. Tu se za dekleta skrbi po materinsko, tu najdejo zavetišče in tudi službo. Zavod obstoji že 7 let in v tem času se jih je sprejelo nad 6.500. Dnevno jih je sedaj 30—40. Novi odbor, to je naše plemenite narodne dame, so se združile z dekleti in vse te nam jamčijo, v kakih rokah je sedaj zavod sv. Nikolaja. Odbor si je nadel veliko in važno nalogo, notranjo upravo hoče urediti tako, da bode vsem tudi v zdravstvenem obziru odgovarjal potrebam naših deklet, naročilo se je mnogo potrebnih. A temu delavnemu odboru je treba tudi nekaj: treba je človekoljubnih sre, da pomagajo izvršiti ideje, treba je denarja. Tedaj, Slovenke in Slovenci, spominjajte se „zavoda sv. Nikolaja“. Tudi slavna županstva naj se ob letnih bilancah spominjajo tega prekornega zavoda v Trstu. Njim se mnogokrat mnogo prihrani, da se dekleta brez sredstev sprejme v zavod, ter zanje skrbi. Zavod sv. Nikolaja bodi vsem Slovincem širom naše domovine v vednem spominu. Tu se ohranjujejo, učijo, vadijo vsem dobrim, da ostanejo zveste veri in svojemu narodu. Novi odbor pa naj vztrajno deluje naprej, da bode zavod v notranjem in vnanjem obziru res pravo zavetišče brezposelnih služkinj v Trstu. V to pomoz Bog in sv. Nikolaj!

Doma in drugod.

Prešernov spomenik v Ljubljani in — nobenega konca. Človek, ki piše v časopise, mora imeti vsaj nekaj bistroumnosti. In če bi ljudem pri „Slov. Narodu“ te ne primanjkovalo, bi se morali končno vendar spomniti, da niso vsi ljudje na svetu enako vstvarjeni, t. j. da ne jemlje vsi svojih trditev kar iz zraka, da so tu ljudje, ki se jim gabi vsaka nesramnost in katerim je podlaga pri njih delu ljubezen do resnice. Kaj je morda res mislil „Slovenski Narod“, da nismo vedeli, kaj smo zadnjič napisali? Kaj mu ni bilo dovolj, da smo mu dokazali, kako se je očitno lagal, samo da bi dobil kaj razlogov proti nam? In kaj hočemo zdaj? „Narod“ resnično stvar naravnost taji! Proti takemu početju vporabljamo svoje zadnje sredstvo, apel na osebno čast: javno pozivljemo sourednika „Slovenskega Naroda“, g. Rajka Pustoslemška, naj se izjavi: se mu mar ni jasno in direktno povedalo, da bojkotirajo zadnjič imenovani pisatelji „Ljub. Zvon“ itd., če odgovarja „Slov. Narod“ „Našim Zapiskom“ s takimi pamfleti, kakor jih je pisal proti „Našemu Listu“. Toliko poguma, tajiti celo to, ne pripisujemo niti souredniku „Slov. Naroda“, če pa se neverjetno vendar zgodi, smo pripravljani podati slovenski javnosti primerno izjavo...

V zadevi gospe dr. Tavčarjeve smo prejeli obširne informacije, iz katerih posnamemo sledeče: Notico, ki jo je objavil „Naš List“ pod naslovom „Belgrad lani in letos“, seveda v bistvu popolnoma

vzdržujemo vzlic „Narodovemu“ pisanju, tembolj pa še z ozirom na to, da je podal g. Žerjav izjavo, ki je identična z našo. Gospej dr. Tavčarjevi dajemo rade volje zaščitenje s tem, da tudi mi popravimo svoj spis v toliko, da ni ona nobene menjice podpisala. **Trdimo pa odločno**, da je ona prvotno slovenskemu dijaštvu obljubila, pripomoči po svojih močeh k temu, da se ne peljejo slov. dijaki v Belgrad kot berači. Bila je tudi g. dr. Tavčarjeva, ki je tik pred odhodom telegrafično odgovorila, da ji to ni mogoče. Druga oseba pa, ki je pri celi stvari po naši notici najbolj prizadeta, je ljubljanski župan Hribar. Dijaki so se — ki so seveda prej že pri rodoljubnih damah propadli — obrnili še na zadnjo oporo, na rodoljubnega ljub. župana. Ta je izjavil, da dobe dijaki 300 K iz Kreditne banke (torej ne 600; napaka je nastala vsled pisanja 300 gld. mesto K), to pa le s pogojem, če zanje kdo jamči. Žerjav v tem hipu seveda ni mogel odpovedati izleta slovenskih dijakov in njih udeležbe na kongresu v Belgradu, zato je zagotovil takoj županu svoj podpis. To je bil edini denar, ki so ga dobili dijaki iz domovine, izvzemši dr. Majarona, ki je podaril večjo svoto. Dijaki so se zanašali sicer malo prehitro na rodoljubje ljublj. župana, ker so mislili, da preskrbi on na kak način pokrije gorej omenjene svote. Ali glej! Takoj po shodu je dal pozvati župan Hribar Žerjava, ki je bil tedaj ravno pri vojaki in še niti kasarne ni smel zapustiti, naj plača izposojeni, za izletnike namenjeni denar. Ta je tudi res dve tretjini poravnal iz svojega žepa, gospod župan pa je bil tako dober, da je počakal za ostali obrok še nekaj mesecev, dokler mu ni plačal Žerjav tudi tega iz — tedaj prejetega Knaflija... — (Tako govore informacije. Ker se nam je pripetila žal v tej stvari v 42. št. formalna nezgoda, je že pisal „Slov. Narod“ o — suftariji. Ljudje res kažejo, da sploh ne vedo, kaj je to, kajti drugače bi bili vsaj bolj previdni in tudi morda bolj pazljivi — pri sebi. Sicer pa stojimo na stališču, da je dolžnost izletnikov, da vrnejo Žerjavu plačano svoto! Kdo je dejal, da ni sramota, posojila iskati, pač pa ga ne vrniti? —)

„Naši Zapiski“ in „Slov. Narod“. Strmeti je treba ob zadnji opravičbi „Slov. Naroda“, zakaj ignorira to, kar pišejo „Naši Zapiski“, glasilo Akademije, o Prešernovem spomeniku. Pravi, da je odborova naloga, odgovarjati. Gospodje, ali ste res tako pozabljeni, da ne obdržite v svojih mislih niti tega, kar se je zgodilo stoprav včeraj? Ali ste čakali na odbor tudi tedaj, ko je pisal „Naš List“ o Prešernovem spomeniku v bistvu ravno to, kar zdaj „Naši Zapiski“? In kako ste govorili tedaj? Naj li transponiramo to: Ivan Cankar, Oton Zupančič, dr. Iv. Prijatelj, Etbin Kristan... take paglavce je treba tam prijeti, kjer so edino občutni: za široka ušesa. Sedaj so se ti malopridni smrkovci spravili nad Prešernov odbor, nad župana Hribarja in spomenik sam... Glede Prešernovega spomenika so bili „Naši Zapiski“ zabito nesramni... Tudi Schopenhauer in Aristotel bi take fantaline za ušesa prijemala ali pa z brezovcem pretepala po tistem delu telesa, v katerem imajo izdajatelji zadnjih „Naših Zapiskov“ celo svojo inteligenco... — Tako so napadali „Naš List“, ker je pisal to, kar je čitati tudi v zadnjih „Zapiskih“: stvarno, strokovno kritiko spomenika in kar je z njim v zvezi. Žalostna jim majka!

Velik koncert hrvatskega pevskega društva „Kolo“ iz Zagreba se vrši v soboto 11. t. m. v „Narodnem domu“ v Ljubljani. Začetek ob 8. uri zvečer. S 50 do 60 pevci dojdejo tudi operni pevec gosp. Cammarota, bivši ravnatelj zagrebske opere gosp. Nikola Faller ter skladatelj gosp. Vilko Novak.

Ljubljanska podružnica „Društva poštних uradnikov na Dunaju“ je sklicala za nedeljo 5. t. m. shod v hotelu „Ilirija“, ki je bil mnogoštevilno obiskan. Udeležili so se shoda tudi davčni, sodni in drugi uradniki ter drž. poslanec Plantan. O skrajšanju službene dobe na 35 let je poročal g. oficijal Sirknik ter stavil resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. O službeni pragmatiki je poročal gosp. oficijal Hold. Tudi tozadevna resolucija je bila soglasno sprejeta. Kot tretji poročevalec je bil gosp. oficijal Tomažin: o sedanjem stanju poštних prometnih uradnikov v Avstriji vsled slabih razmer pri avanziranju. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Ko je govoril še gosp. drž. poslanec Plantan, je predsednik zaključil shod.

Nemška nesramnost. Da bi jo le pošteno prišli za ušesa tisto celjsko „vahto“! „Domovina“ piše: Skrb celjskih nemčurjev za slovenske obrtnike. V zadnji vahtarci smo na naše veliko začudenje čitali, da je eden naših najvažnejših obrtnikov

prišel v konkurz. Pobožna želja vahtarčina ostane seveda želja, ki se še ne spolni kmalu, kajti kamnoseška obrt gospoda Vinkota Čamernika se je ravno zadnji čas vsled mnogobrojnih naročil začela tako lepo razcvetati, da o kakem konkurzu ne more biti govora. Nemški odvetniki pa, ki se jim menda cede sline po „konkurzu“, si naj le iščejo zaslužka pri svojih somišljenikih ali pa v kakem trgu izven Celja à la Sevnica.

Proti alkoholu.

(Dalje. Glej št. 44.)

Kako žalostno je tudi, gledati ljudi, ki se posmehujejo vinjenemu človeku, če jo kolovrati tako brezmiselnost po cesti in prav tako je obsojati tiste, ki pravijo, da ni tak še noben mož, ki se ni vsaj enkrat opijanil! Koliko drugače vzornih mož je postalo v pijanosti hudodelec, marsikak mladenič je nalezel v pijanosti kal neozdravljive bolezni in dosti deklet je, ki jim je bila ura omamljenja z alkoholom usodepolna. Alkohol podpira nenravnost vsestranski.

Prav tako pa, kakor je on razdiralec miru in sreče, kakor izigra alkohol svojega prijatelja proti drugim ljudem, tako stori tudi, da položi alkoholist roko i na svoje življenje.

In če čujemo dan za dnevom o različnih nesrečah in nezgodah, ki se prigode turistom, voznikom ali na železnicah, vemo pač za zunanje dejstvo, ali raziskavati dostikrat ne moremo več, kdo jih je prav za prav povzročil. Prepričani pa smo, da bi našli v pretežnih slučajih ravno alkohol vzrok največjemu številu teh nesreč. To so spoznala tudi vodstva ameriških železnic in zato nastavljajo za službeno osobe na svojih podjetjih le može, ki absolutno nikdar ne pijo alkohola, kajti le tako je dobiti zagotovilo, da morejo res biti odgovorni za tako nevarno mesto, na katero so postavljeni in od kateroga opravila je odvisno dostikrat življenje in premoženje stoterih in stoterih oseb.

Popolnoma pa je oporekati ljudem, ki se opravičujejo pri mnogih svojih činih z vinjenostjo in nekateri so se celo navadili, da odpuste pijancu vse, naj stori kar hoče in podobno dela tudi sodnija, ki smatra vinjenost za olajševalne okolščine. Ali tako ni prav. Vinjen človek mora prestatiti za svoje hudobno ali pregrešno dejanje isto kazen, kakor bi jo dobil človek, ki je prekorajčil dopustnost zakona trezen z ravno istim deliktom. Če smatramo kazen za pokoritev greha, potem je vseeno, ali se je pregrešil človek v vinjenosti ali ne, saj se gre tu samo za dejanje, za izvršeno zlo! Vse drugače je seveda z olajševalnimi okolščinami pri treznem človeku, postava bi smela računati kvečem s temi! Nemčija, ki se je ločila pred leti od starega zakonika, ki ga je imela do tedaj skupno z našo državo (kjer ima ta predpotopna naprava še danes svojo polno veljavo) in si je napravila nov, razmeram odgovarjajoči zakonik, ne smatra več vinjenosti za olajševalno okolščino.

Toda ni samo dosti, da smo imeli mi, takozvani civilizirani ljudje to strašno nesrečo v obliki alkohola med seboj, prenesti smo jo morali celo v kraje, kjer niso poznali dotlej še tega strupa. To so predvsem novo najdeni deli sveta, katerega prebivalstvo je še na nižji stopnji omike kakor mi. Alkohol, sovražnik človeka, je uničil v najkrajšem času cele rodove plemen v Ameriki in Avstraliji, v Afriki in Aziji in zgodilo se je celo, da so ga razširjali tod ljudje navlaš s tem namenom! Poglejmo samo delovanje nekdanjih Špancev, Angležev itd. „Viski“, to je tista nesreča, ki je zamorila in pokopala cele rodove črncev, indijanov itd.

Izpregovorili — in ne izčrpali — smo do zdaj o mnogih škodljivih posledicah zavživanja alkohola, in prepričali smo se, da nas ne poživlja, niti nas ne greje, ne krepi nas in ne tolaži nas v nesreči ali v obupu, da nam torej nikdar niti trohice ne koristi, če tudi velja tako mnogo časa in denarja, da slepi in goljufa svoje prijatelje in zagovornike, da nam ga tudi kot zdravilno sredstvo ni treba — ali se res nismo mogli in hoteli prepričati, da je nastopiti proti alkoholu z vsemi našimi sredstvi in močmi?

Vsak bi moral zastaviti vse, kar le more, da vpliva v tem smislu na svojo okolico, v boj proti alkoholu mora nastopiti vsak prijatelj svojega naroda.

Da pa se je razvila protialkoholna agitacija davno tudi že drugod, o tem se hočemo prepričati v naslednjem.

(Konec prih.)

Jakob Draksler, c. kr. okrajni tajnik, naznanja v svojem, v imenu svojega brata Antona, sestre Franciške omožene Drinovec in drugih sorodnikov vsem prijateljem in znancem prežalostno vest, da je Bogu Vsemogočnemu dopadlo iskreno ljubljene očeta in starega očeta, gospoda

Urbana Draksler,

posestnika

danes po dolgi in mučni bolezni, večkrat previdenega s sv. zakramenti za umirajoče, v 89. letu starosti poklicati k Sebi v boljše življenje.

Truplo predragega rajnega bude v soboto dne 11. t. m. ob sedmih zjutraj v hiši žalosti, Orehek št. 5, vzdignjeno, na pokopališče v Šmartin pri Kranju prenešeno, blagoslovljeno in položeno k večnemu počitku.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi v Šmartnem pri Kranju.

Preblagega rajnega priporočamo v molitev in prijazen spomin.

Za tiho sočutje se prosí.

V Kamniku, dne 9. novembra 1905.

Posebna naznanila se ne bodo izdajala.

Listnica uredništva. G. koroškemu dopisniku: Oprostite, da priobčujemo Vaš članek še le v današnji številki. Iskren pozdrav! — G. P. v N.: Za to številko, žal, nemogoče. Porabimo prihodnjič. Hvala! — G. A. Z. v L.: Žal bi nam bilo, ako bi res trpeli kaj občutne škode vsled tega. Skušali bomo ustreči Vam. — Hvala vsem opim, ki nam izražajo svoje simpatije. Napadi od te ali one strani nas nikakor ne motijo.

Na prodaj je

300 hl novega belega vina

prav dobre kakovosti.

Gregorič-dediči

Majski vrh v Kalozah, p. Št. Vid pri Ptujju.

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9'60, boljše vrste K 12'—, belo puhasto naskubljeno K 18'—, K 24'—, snežnobelo puhasto naskubljeno K 30'—, K 36'—. Razpošilja se franko po povzetju. Zamena se ali vzame nazaj proti povrnjeni poštnini. 1

Benedikt Sachsel, Lohes 369. Pošta Plzen, Češko.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller
vinožrtec v Domžalah (Kranjsko).

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1'50, po pošti K 1'60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1'10, plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in suho meso po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld., glavina brez kosti po 50 kr.

Salame dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1'20 à la ogrske, trde po gld. 1'50, ogrske fine po gld. 1'80, kilo. — **Velike klobase** ena 20 kr.

Slivovka, brinovec pristen, liter od 70 kr. do gld. 1'20., brinov cvet liter gld. 1'50. To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kil naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM pristen le s trgovskosodno registr. zeleno varstveno znamko z nuno.

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krč, vomanjkanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napanjanje, telesno zaprtje, **influenca**, za rane, zobne bolečine itd. Poštnine prosto do vsake poštnice postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno **centifolijsko mazilo** (iz vrtnice „rosa centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje. Pri vseh, še tako zastarelih bolečinah, poskodbah, ranah ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštnino, poštno spremnico in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3'60. Pristno le iz **lekarnarje A. Thierry-ja v Pregradi** pri Rogateju, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pridenajo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo posebej določijo.

Pozor! Čitaj! Bolnemu zdravje!

Pozor! Čitaj! Slabemu moč!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni proti boleti maternice in madron; zato ne smejo

jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madron; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleničic (1 ducat)	5.— K	48 stekleničic (4 ducate)	16.— K
24 stekleničic (2 ducata)	8'60 „	60 stekleničic (5 ducator)	18.— „
36 stekleničic (3 ducate)	12'40 „	Manj od 12 stekleničic	se ne razpošilja.

Slavonska zel se rabi v vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste slinice ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“ in „Ježa“, kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Slov. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“
„Naš List“, „Sl. Gospodinjo“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“, kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!
1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg kron 7'20, 5 kg kron 11'50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1' krono, 3 kg-ne za K 1'20 in 5 kg-ne za K 1'60 franko nazaj. 20

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru. Da se kar največ zniža poštnina, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo. V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač „Abstinencija“

Ljutomer Štajersko.

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika. Tisk umetniških razglednic. Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO □ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinjo“ ter „Oglasnika“. Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami. Knjigoveznica.